

“De mensen hangen niet alleen aan je lippen maar ook aan je poppen”

Frans Hakkemars
Foto Matthijs Reppel

Tijdens het Micro Festival 2017 in Dordrecht speelt en zingt Linde Schinkel in de voorstelling 'Julia & Romeo' van muziektheater Hollands Diep. Zij combineert klassieke zang met poppenspel. Hoe zij tot deze verrassende combinatie is gekomen en wat ze met beide kunst disciplines heeft, vertelt zij in dit interview.

Linde Schinkel: “Ik was als jong meisje altijd al aan het zingen, ik verzong liedjes en verwerkte in bed al zingend wat ik allemaal had meegemaakt. We waren bijvoorbeeld een keer naar het strand geweest toen een Duitse man verdronk. Ik moet toen ongeveer 6 jaar zijn geweest. Mijn ouders zeggen dat ik er avonden lang in mijn bedje over heb gezongen. Ik ben in de omgeving van Utrecht opgegroeid en ging vanaf mijn 9^e naar de koorschool. Elke dag repeteerden we, elke zondag zongen we in de kathedraal en gingen we op concertreizen.

Na mijn middelbare school wist ik niet goed wat ik moest studeren. Ik zou wel de muziek in willen of iets anders creatiefs, maar ik had niet het idee dat ik ergens in uitblonk. Toen we op het koor allemaal een solo kregen in het 'Stabat Mater' van Pergolesi, was het publiek enthousiast en vroeg of ik niet naar het conservatorium wilde. Ik voelde me gesteund en ben toen zang gaan studeren in Den Haag. Het werd een moeizame start. Paste ik wel in die wereld? Je moet je heel erg aan alle regels van de klassieke zang houden. Ik ben gestopt, maar la-

ter begon ik aan het Codarts, de Hoge School voor de Kunsten in Rotterdam. Tussendoor heb ik her en der dienstverlenende baantjes gehad, onder andere spullen verzamelen voor een reminiscentie-koffer. - Mooi objecttheater-idee, bedenk ik me nu. - Op Codarts heb ik vier en een half jaar gestudeerd, en later heb ik in 2011 een tweejarige Master in Tilburg afgerond.

Ik heb altijd de behoefte gehad om aan mijn zingen theater of beeld toe te voegen. Misschien is dat wel de reden dat ik me niet meteen thuis voelde op het conservatorium. Gelukkig ben ik dit blijven doen, ook tijdens mijn opleiding. Zo volgde ik acteer cursussen voor zangers, deed de 'intensieve speltraining' bij de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam en volgde een aantal lessen bij de muziektheaterafdeling op Codarts. Na mijn studie ben ik zelf voorstellingen gaan maken. Ze ontstonden altijd uit die behoefte om meer met de muziek te doen dan het alleen te zingen.”

Meteen verkocht!

“Mijn eerste ontmoeting met poppenspel was in 2005 bij een Masterclass van Neville Tranter, geïnitieerd door de docent drama op het conservatorium, Cilia Hogerzeil. Ik ervaarde het poppenspel als een waardevolle aanvulling op mijn zingen. Ik studeerde nog maar net, en kon de expressie die ik in mijn hoofd had eigenlijk nog niet in mijn stem leggen. Juist wel in de poppen! Ik was meteen verkocht. Een aantal jaren later, in 2009, ben ik met een ambitieus plan om met poppen te werken, naar Feikes Huis gestapt. Daar stelde Eliane Attinger mij voor om eerst kleinere onderzoeken te doen. Ik volgde twee dagen privés bij Neville Tranter en vier dagen bij Marlyn Coetsier, en deed een eendaagse masterclass met Ulrike Quadé. Met regisseur, actrice, zangeres en poppenspeelster Yael Rasooli heb ik ook een dag gewerkt. Een masterclass objecttheater en zingen: dat vond ik echt geweldig. Aan het einde van de dag improviseerde ik op een liefdesaria van Mozart met een rammelaar in mijn hand. De aria kreeg verschillende lagen, afhankelijk van hoe ik de rammelaar bewoog: van verleidingsobject, en 'ik wil een kind van jou', tot een kind in je armen wiegend.

In 2011 maakte ik bij Feikes Huis onder regie van Ilonka van den Bercken een korte voorstelling voor op festivals: *Schwarzwald FM*, met als muziek Schubertliedertjes uit de Romantiek. Het stuk gaat over een zwervende wandelaar die zichzelf tegenkomt. De poppen zijn gemaakt door Jochen Lange. Ik ervaarde dat elke pop verschillend is. Het waren realistische poppen en het vergde veel tijd om me het bewegen eigen te maken. Twee jaar later speelde ik de voorstelling weer. Het was nu heel anders. Ik voelde me vrij, kon spelen met timing en het publiek. Alsof het stuk was ingedaald door even in de kast te hebben gelegen.

Via het Kameroperahuis Zwolle kwam ik bij Theater Gnaffel terecht. Met Elout Hol had ik een goede klik, maar helaas werd de subsidiekraan dichtgedraaid voor het project waar we aan werkten. Ik had al wel aan Cilia Hogerzeil laten weten dat het poppenzaadje dat ze ooit tijdens de masterclass van Neville Tranter bij mij had geplant, was beginnen te groeien. Cilia Hogerzeil stopt als artistiek leider bij Muziektheater Hollands Diep en maakt daar nu haar laatste voorstelling. Ik kwam bij haar in beeld voor de voorstelling *Julia en Romeo*. Als Romeo dood is, moet Julia beslissen wat zij met haar leven wil. Ze staat op een kruispunt. Flashbacks helpen haar bij de beslissing over wat ze met haar leven gaat doen. Dat is een mooi uitgangspunt voor het toevoegen van poppen aan het verhaal. De poppen zijn gemaakt door Damiët van Dalsum. Zij begeleidt ook het poppenspel. Het zijn meer dan 10 poppen die bespeeld worden, het is dus best wel complex.”

Magie en live gezongen muziek

“Inmiddels heb ik veel meer expressiemogelijkheden in het zingen ontwikkeld dan toen ik met poppen in aanraking kwam. Je zou verwachten dat ik nu het poppenspel minder nodig heb om het verhaal te vertellen. Maar het is juist fascinerend om een extra gelaagdheid aan het zingen te geven door middel van objecten of poppen. Enerzijds heb je de sfeer van de muziek en anderzijds het visuele van poppen of objecten. Beeld en geluid komen samen. De ongrijpbare magie van de verbeelding bij objecttheater, gecombineerd met de directe emotie van live gezongen muziek. Verder is het gewoon ook heel technisch, zowel poppenspel als zingen. En dus ook zeker een uitdaging. Wanneer je een bepaalde draai met je hals en schouder wilt maken vanwege de pop, komt je strottenhoofd in de knoop en kan je niet meer zingen. Dat kan natuurlijk een gewenst effect zijn, maar je moet er wel over nadenken. Met poppen of objecten kan ik het verhaal anders uitdragen. Zingen met een pop kan een vergrotend effect hebben, de positie van de pop - hoog, laag, meer naar voren of juist naar achteren - biedt andere mogelijkheden dan met alleen acteurs op het toneel. Maar ik heb geleerd dat het beter is alleen te spelen of te zingen als er een reden voor is. Voor elke beweging die ik of een pop doe, of voor elke noot die ik zing, zoek ik een reden.”

Zelf maken

“Het werk in de klassieke zang is anders gestructureerd dan in de muziektheaterwereld. Als zangeres repeteer je alleen. Je doet een of twee repetities, en vervolgens vaak eenmalig een concert. Bij muziektheater is dat compleet anders. Je speelt vaak een hele reeks, dat heeft ook zo zijn voordelen. Als het maakproces erop zit, stap je met je koffer in de bus en ga je de baan op. Op dit moment bestaat mijn werk voor het grootste deel uit zangoptredens: ik zing solo in diverse oratoria met verschillende gezelschappen, ik zing met kleine ensembles en af en toe in koren. Deze zomer zing ik bijvoorbeeld met het Kobra-ensemble een voorstelling over Nelly van Doesburg met een première op het aanstaande Grachtenfestival. Daarnaast geef ik ook zangles. Dat kan ik combineren met de opvoeding van mijn dochter van 2. Na de geboorte van mijn dochter bleven al deze werkzaamheden doorgaan. Maar wel was ik even gestopt met het zelf initiëren en maken van muziektheater voorstellingen. Nu is er weer volop ruimte in mijn hoofd om muziektheater te maken, heerlijk!”

Zo maakte ik in 2013 een muziektheaterproductie op locatie: de *Coffeeshop Cantate*, Bach in een coffeeshop. De voorstelling is succesvol gespeeld op het Over 't IJ - en op het Grachtenfestival. Maar omdat ik ook veel als solozangeres doe, besteed ik niet genoeg aandacht aan het zelf ondernemen, het netwerken en het verkopen van mijn voorstellingen. Mijn website kan bijvoorbeeld wel weer een update gebruiken. Daarmee sta ik voor het dilemma: maak ik één website voor al mijn werkzaamheden, of zet ik mijn werk 'Linde, de klassieke zangeres in een mooie jurk' apart van 'Linde de theatermaker'? Ik zou graag mogelijkheden voor combinatie van (klassieke) zang en objecttheater verder willen onderzoeken. Want nu kan ik zingen, acteren én objecten bewegen. Samen met een gezelschap ook nog een muziektheaterproductie maken, daar ligt nog een wereld voor me open!”

lindeschinkel.nl
muziektheaterhollandsdiep.nl
Microfestival.nl